

Велика европска драма

Цетиње, 10. августа

Очевидци смо и савременици велике драме, која се развија на позорници свјетских догађаја. Суревњивост између Њемачке и Енглеске, која сваки дан пријети да запали свијет огњем страшнога општег рата, сачињава главни чин те веома занимљиве драме. Сукоб међу Француском и Њемачком због Марока само је повод, али не и прави узрок општем заплету. Њемачка удара на Француску ради Марока зато, што не смије отворено да се ухвати у коштац с Енглеском, а Енглеска брани француска права у Мароку, да се не би сувише осллила Њемачка.

Двије велике државе, два велика народа сродне расе, који корачају на челу цивилизације, сукобили су се у својим интересима. У цијелој својој историји Енглеска није имала опаснијега такмаца од Њемачке. До сад је Велика Британија са свачијом силом умјела изаћи на крај. Против Наполеона је стварала европску коалицију и одвела га на острво Св. Јелене, гдје је у ропству и пресвиснуо. Побједоносну Русију, чија је војска 1877. закуцала на вратима Цариграда, одвела је са Њемачком и Аустријом на суд у Берлину, а противу наглога и успјешнога рускога продирања у Манџурији наоружала је Јапан. Свачију је силу или сломила или поткресала, само њемачкој сили још не може да приреди слом. Покојни Краљ Едвард покушао је најприје са политиком стварања гвозденог обруча око Њемачке. Гвоздени обруч сачињавале би све велике европске државе, које би се имале заратити са Њемачком — за рачун Енглеске. Велика Британија не би испалила ни један фишек, Њемачка би из рата изашла ослабљена, па можда и побјеђена, те би над свијема истрошенима такмацима могла тријумфирати енглеска политика. Краљ Едвард је умро и није остварио своју велику замисао. И Француска и Русија су са Енглеском, али ни једна од њих не жели да ратује са Њемачком. Траже, да се и Енглеска равном мјером заложу, и да у заједнички посао унесу сразмјерну војску. А практичним Енглезима то не иде у рачун. Зар поред огромне флоте, која је највећа на свијету, да издржавају и силну сувоземну војску, која би била претешка и за буџет једне Енглеске! Што је најтеже, пријатељи Енглеске увиђају да би само она имала највећу корист од пораза Њемачке и да само она од напредовања Њемачке има највећу штету, пошто Њемачка тежи за колонијама и прекоокеанским земљама, које је готово све боље и лепше приграбила Велика Брита-

нија. И тако, сви се по мало измичу у крај, и остављају Енглеску и Њемачку да се саме обрачунају.

То је смисао мароканскога заплета међу Њемачком и Француском. То је садржина велике европске драме, у којој прве улоге играју Њемачка и Француска.

Ко ће побједити?

Је ли могуће побједити једну Енглеску, „краљицу мора“? А је ли могуће побједити једну Њемачку, царство од 65 милиона становника; царство, које сваке године добија близо милион новорођених, царство са јединственом војничком спремом, просвијеђеношћу и родољубљем својега народа?

Одиста историја свијета још није забиљежила оваква два такмаца, који би један другог били равни по снази, вјештини, храбрости и култури; два такмаца, који се морају побити пошто их на то нагони борба за опстанак. Не буде ли Енглеска прва хтјела изазвати сукоб, изазваће га Њемачка, не од бијеса, већ од велике муке. Једно царство, као њемачко, које је сиромашно плодношћу земљишта, које је и сувише насељено здравим, свјесним, организованим и просвијећеним народом, мора негде наћи излаз, јер гладно становништво хоће рада и хљеба. Њемачка мора да добије одушку у прекоокеанским земљама. Не добије ли, распрснуће се, и биће стално опасна за свјетски мир.

А за кога најопаснија? Без сумње за Словене, особито за нас Србе.

Спријечена од Енглеске, ради њених колонијалних интереса, да се протегне у прекоокеанске пусте а плодне земље, Њемачка ће у толико већом снагом полетјети на балкански исток. Овдје неће наићи на велику опасност. Зар можда у Аустрији? Брзо би она свршила са тијем расклиматаним царством! Каква би тада изгледала будућност свију западних и јужних Словена? Са гледишта српских интереса жељети је да ужасна њемачка експанзија нађе своје забавиште — у Африци, а не на Адрији и Балкану.

Огроман дио српске штампе, као и у многим другим питањима гдје разум треба да иде испред срца, и овдје је показао своју сентименталну пометеност. И овдје се велика већина српских листова управља према срцу и — већини. Страх, шта ће рећи већина и хоће ли јој се замјерити или препоручити, и у овој прилици навео је већи дио српске штампе, да пљеска само оном, што је галеријама мило. Зато што симпатије српске нијесу на страни Њемачке — и природно је и оправдано је што нијесу — многи српски листови унапријед се радују ако Њемачка буде потиснута из прекоокеанских земаља. Радују се оном, што за српске интересе може бити веома опасно, не увиђа-

јући, да нешто није вазда корисно, ако је мило, ни штетно, ако је мрзео.

Цетиње, 10. августа

Шеф генералштаба у Бугарској генерал Фичев настојава, да се почетком идуче године отвори у Софији генералштабна академија, која ће државу коштати милион перпера. Овај предлог нашао је на отпор код министра финансија Тодорова, али се министар војни за овај предлог толико заузео, да се држи да ће се сигурно остварити.

Из Петрограда јављају „Тану“, да је руско-њемачки уговор потписан. Овај уговор биће тајан и на основу је споразума, који је постигнут прошле године у Потсдаму. Како „Тан“ увијерава, уговор се односи само на персиске ствари.

Порта је упутила ноту силама заштитницама, да не пристаје да се обнови мандат врховног комесара Крита Зами-са, кога и иначе није признавала, нити наименовање другог врховног комесара већ тражи да се критско питање коначно ријешу.

Посланик Исмаил Кемал беј, који се још налази у иностранству, изјавио је, да ће се вратити у Цариград приликом отварања парламента и поред тога што је оптужен за велеиздају и да ће тада оправдати кораке, које је предузео на страни за ријешање малисорског питања.

У Цетињу у Моравској држан је ових дана конгрес словачких ђака из Угарске и на њему је закључено да се оснује организација словачке интелигенције у Угарској.

Из Рима јављају, да је папина болест кренула на боље, али да су лекари још забринути за његово здравље. Тврди се, да је папи препоручено да не живи више у Ватикану пошто је врло нездрав.

Грозоте у Турској

У познатом француском листу „Le Matin“ изашао је на уводном мјесту један чланак о приликама у Турској, који у колико је оштар и безобзиран, у толико је карактеристичан и значајан. Што његов значај уз то још уздиже то је, што га је писао Камилу Пелтан, бивши министар морине, један од најјачих људи треће француске републике и најистакнутији републиканац демократских идеја. Због тога га и ми преносимо.

Он гласи: „Историја не памти ништа слично револуцији отоманској, нити пошљедицама њеним; ништа тако чудновато, тако дивно као што бјеше њен почетак, нити апсурдно и одвратно доцније.

Од прије три године велико царство султана покрала се невидљивом комитету, скривеном у једној вароши у провинцији, чији су чланови непознати, и који врше исто толико деспотску силу, какву су примјењивали напљедници Мухамеда II. Једна лажна конституција маскира или боље не маскира довољно право стање ствари. Постоји штампана слобода како се говорило, али новинари, који нијесу по вољи, убијају се на сред улица цариградских по наредби невидљивог комитета а убице које свако познаје, нико не гони. Постји и изабрана камара, али посланици с којима нијесу задовољни, бацају се без пресуде у кучне тамнице, одакле излазе немоћни и глухи или тако третирани да могу показати празна мјеста гдје су прије имали нокте, које им ивичунаше тортуром. Оно што Цовени Султан не би могао учинити да не подигне једногласну буру Европе, комитет може, а цивилизована Европа дозвољава.

Како се то догодило? Јасно је како се у почетку моћ невидљивог комитета могла утврдити. Они, који су подигли устанак против гнуснога деспотизма Абдула Хамида сматрани су с правом за опасније од границе Аустрије до Персије. Њихов утицај дошао је као пошљедица спасоносног дјела. Али тајна власт

не може се подврћи контроли. Нико не зна шта се догађа. Његови чланови могу бити мијењани унутрашњим интригама које остају непознате. Грозне ковође које опкољаваху Црвеног Султана нијесу били вољни повести борбу отворено. Они су се дочепали комитета у мрак: то је било простине. Ако сам добро обавијештен, велики везир који их данас представља на челу њихове моћи, био је 25 година један од интимних агената Абдул Хамида.

Ко су ти мрачни господари отоманског царства? Понављам: они су непознати. Био сам у Цариграду одмах из револуције; њихова се имена не изговарају. На сва моја питања, која сам по тој ствари управо и мојијема пријатељима, које имам међу Турцима, било онда или доцније, добио сам нејасин одговор. Према најскорашњој вијести коју сам добио, има данас међу седмичном члановима комитета у Солуну један капетан у пензији, један потпрефекат на расположењу, један бивши директор царинарница: фигуре само, вјероватно и оруђа.

То је толико фантастично, да личи на какав фељтонски роман. Не би могли никакo разумети, ако се не сјетимо да се иза невидљивог комитета не налази Њемачка. Она је била тијесно везана и са Абдул Хамидом. Тај крвави деспота био је њен најбољи пријатељ. Мислило се, да је револуција уништила утицај Њемачке у Цариграду, међу тим он је сад јачи него икада, од када су се људи Абдул Хамида дочепали помоћу комитета његове моћи и примјењивања исте. Не могу, што се мене тиче, без чуђена гледати како отаџбина Гетеа, Шилера и Канта провозира и подржава у Европи један тако мрски повратак к варварству.

Наравно то стање ствари обликовано је жестоком непријатељством против Француске, Енглеске и Русије, коју подизањичка штампа једнако обасипа најгрубљим увредама.

Ја сам дао већ неколико идеја о скорашњим нејединама данашње владе, али ево и нових детаља:

Један новинар, Зеки-беј, убијен је код Цариграда. Имао је, каже се, докумената који су могли компромитовати владу. Користили су се приликом да му их одузму када су над убијеним преметачицу вршили. Један други новинар, Фуад Шукра беј, осуђен је на 5 год. допортације, за то што је писао, да је министар унутрашњих дела немисао, што је у осталом сваком било познато. Посланик, Ризанур беј, бачен је у једну парору тамницу одакле је изашао глух; један други, Луфит Фикри беј, подврнут је тортури. Нечувена ствар! Не штеше се чак ни агенти стране дипломатије. Један чиновник генералног консулата Грчке затворен је био ових дана. Тражили су му да каже имена оних, који су узимали из његове касе биџете за грчку флоту, те кад је одбио да даде одговор, избили су га на мртво име и на пошљетку, кад су му забили дрвца испод нока та тек пошто је нанан боловима, казао им је што су хтели. У другим приликама би такви агенти на међународно право узбудио јавно мњење цијелог свијета и био неодољиво кажњен.

Против зацарена таквог режима ми немамо до једног средства, али оно је постојеће. Та наспина влада, та влада непријатељца Француске потребује наших новца, који ћемо јој ми, по себи се разумије, ускратити. Миллиони се расипају с обичајима владавине пљачкања и грабежа народног блага као што су у Турској. Одбијена од нас, влада је морала потражити 200 милиона својој великој пријатељици Њемачкој, гдје их је по скупу нијену добила. Двјеста милиона изједна су. Добро! изгледа да цариградски господари довољно презиру француску републику да би могли мислити да, циједећи са великим утицајним постодавцима, могу добити од нас пола милијарде.

Ако се може повјеровати извјештајима које сам добио, они су хтели да истакну грађење жељезничких пруга у Румелији и Малој Азији. Добар дио од ових био би уступљен неким од ових људи од новца, које би хтели сматрати за Францусе, валада зато што су прије Левантинци и што за њихов интерес експлоатацију исток, па познати оријенталски

начин. Једна врло велика банка била би умјештана у операцију. Разумије се, да би сами један дио тих милиона био употребљен на радове који би послужили као претекст, и да би осим онога што би без сумње задужило на путу влада највиши дио од пола милијарде употребљено на најситније свакодневне потребе. Све би се то, наравно, учинило под именом француског интереса. Али вјероватно прави француски интереси били би они трговачки, који би платили трошкове те операције. За исплату терета зајма повирила би се знатно царина на увоз из иностранства; подигла би се баријера на увоз наших продуката, као и оних других држава, и Турска би, благодарећи француском новцу, остала франкофобска.

Да не бих учинио француској влади увреду, ја не вјерујем да ће она потпомаћи такву једну операцију.

Руски књаз у Биограду

— Вјереник књаз Иван Константиновић —

Овијех дана бавио се у Биограду вјереник књижевнице Јелене књаз Иван Константиновић. Он је био дочекао врло урдно и пуна пет дана је провео у кругу краљевске породице врло пријатно.

О боравку његову у Биограду имамо овај извјештај:

У сриједу у шест сати пред вече допутовао је у Биоград засебним дворским возом вјереник књижевнице Јелене, књаз Иван Константиновић у пратњи свога ђуђанта, личног секретара и мјешала двора, потпуковника Остојића.

У 6 сати дошао је Краљ Петар са престолонашљедником Александром, књажевићем Ђорђевићем и књижевницом Јеленом. Пошто је прегледао почасну чету, ушао је у чекаоницу и сачекао воз.

Тачно у 6 часова и 6 минута објавио је сигнал долазак воза, на чији су знак изашли на перон Краљ Петар, престолонашљедник Александар и књажевић Ђорђе. Кад је воз заустављен и књаз Иван се појавио, поздрављен је узвицима: Живео, Књаз Иван је личност која на мах осваја. Висок, младички правилно развијен, боје плаве у униформи поручника руске војске чини на присуће најбољи утисак. Краљ Петар пољубио је неколико пута књаза Ивана, не пуштајући га дуго из загрљаја. Књаз Иван се пољубио са престолонашљедником Александром и књажевићем Ђорђевићем и прегледао почасну чету.

На уласку чекаонице очекивала је свога вјереника књижевница Јелена окружена члановима владе. У својој тоалети боје шампањ, књижевница Јелена правила је најљепши утисак на присуће. Књаз Иван се са својом вјереницом срдечно поздравио и неколико тренутака разговарао. Предједник биоградске општине Љубо Давидовић са одборницима подио му је со и хљеб, послје чега је Књазу представљен дипломатски кор и присућни народни посланици.

Уз бурно клицање одушевљеног свијета

књаз Иван се са краљем једним возима, престолонашљедником Александром и књижевницом Јеленом у другим а и књажевићем Ђорђевићем у трећим одвезао у двор.

Уз необично силан пљесак публике књаз Иван Константиновић заједно са принцезом Јеленом појављивао се неколико пута у пјевање биоградских пјевачких друштава. Тек око 8 часова свијет се разишао испред двора.

Сјутра и шљедећих дана је књаз Иван разгледао знаменитости Биограда, пратио излете у унутрашњости, био на тркама, присуствовао вјежби војске и т. д.

Из Биограда се повратио у Русију јуче изјутра, о чему смо добили овај извјештај:

Јутрос је отпутовао књаз Иван из Биограда, испраћен него онако срдечно као што је био и дочекао и за све вријеме његовог боравка у Биограду предуријетан. До железничке станице од стране Двора испратили су га престолонашљедник и књажевић Ђорђе. Растапањ је био веома срдчан.

Хроника

То је поквареност. Новосадска „Застава“ не може без подметања. Она клевета најодвратније и денунцира безобзирно, на се пренемаже и друге онтужује да клеветају и денунцирају! У тој својој покварености толико је далеко отишла, да без икаквог стида и срама за себе саму каже како је „свагда непристрасно писала о Црној Гори“. А та смјела тврдња њена није ништа друго него атак на здраву свијест. Она рачуна да је свијет заборава и да може под њеном хитношћу да живи. Само се у томе љуго вара. Зна се врло добро ко је и каква она и чему нагиње. Јер тек се не може назвати да је непристрасно писање све оно, што је она о Црној Гори и приликама у њој износила. Још мање јој се може вјеровати на празну ријеч, кад хоће да прикрије писца појединих написа у њој. У томе је показала толико празноглавости да је, правдајући се, саму себе демантовала и открила од куда потичу сви они исподи у њој. Јер од куда би се иначе могло разумјети, да она зна чак и за многе скромне и повучене личности на Цетињу, а да ти напади не потичу од њеног повјерљивца из Црне Горе? Само помињање тих, ни у ком погледу неистакнутих приватних личности, доказ је ко све те нападе инспирише и њој потура, па је опет „Застава“ толико безобзирна, да са својим тврдњама смјело излази: како је највише не више она! На кога ми прстом указујемо, а који се толико избежумио да већ не зна шта ради. И још уз то парче како ми клеветам и денунцирамо, а сматра да је поштено и лијено што она ради. Она очигледно обмањује, изврће истину, напада и насрће, па мисли да је то лијено и поштено. Кад ми скидамо маску са ње, она то зове денунцијацијом, а кад она кроз зубе помине неке што стоје у служби разних посланстава, а не смје да им име изрече, јер зна да клевета, то није денунцирање и сасвијем је „непристрасно“! Кад ми нотирамо тврђење биоградског „Новог Вре-

мена“ да је „Застава“ Пашићев орган у иностранству, онда нас зове клеветницима, а кад она не смје отворено и јасно да каже и да онтужи кога има, него се служи алузацијама, подмећући најодвратније и денунцијајући безобзирно, то је онда и „непристрасно“ питање, то је поштено и лијено! „Заставо“, „Заставо“ како си гнусна!

Дјечја игра. Држање некојих листова подсећа нас на дјечју игру са пријетом: сами себе заплешемо, сами себе расплићемо. Похлепни за вијести из Црне Горе, они ступе својих листова пуне разним произвољним измишљотинама, које никакве стварности немају. Доцније пак исте те вијести, што су их они и нико други донијели и лансирали кроз јавност, демантују, али тако као да их они није јесу сковали, него као да су одиста потекле са Цетиња. Како то може свако лако да увиди, ми и не сматрамо за потребно да се на све те измишљене вијести нарочито заустављамо кад их већ и онако демантују сами они који их и пуштају у свијет. То баш најбоље и показује са колико достојанства ови листови врше своју новинарску дужност и колико им на срцу лежи углед њихов.

Свршетак арбанаског устанка

— Како о томе суди штампа на страни —

Будућност Арбаније

Римска „Трибуна“ доноси допис из Скадра, у коме излаже како ће одсада у Арбанији наступити боље стање. Арбанаси ће се, вели, умирити и одрећи, бар за сада, аутономне Арбаније, јер ће се на њихове крајеве обратити већа пажња на економско-привредном пољу. Нова Арбанија мораће се од сада старати само о моралном и економском напредку т. ј. о раду и школама.

Влада турска требаће, у своме интересу, да заведе као обавезни предмет у свима школама Арбаније њихов језик. А сами Арбанаси опет, у своме интересу, требаће тражити од турске владе, да се у њиховим школама учи и турски, јер то је званични језик турске империје.

Помоћу нових добрих путева у брдо-витој Малесији, ова ће земља доћи у већу и саобраћај са равницама и великим трговачким центрима, док је вијековима била одсјечена од осталог свијета.

И ријека Бојана ће се регулисати и проширити тако, да ће по њој моћи пловити велике лађе, што ће бити од великог економско-политичког значаја. Бојана везује Скадар са Јадранским Морем. И њен је ток брз и кратак. И пошто се у њу улива Дрим и мање притоке, напосе-тје стиче, драго је остало што спрјечава пловидбу, то ће Дрим одвести на другу страну. Бојана ће се регулисати а поток Крпир претворити се у вештачки у канал. Корито Скадарског Језера постаће знатно ниже, те ће се моћи лакше извршити осушење пројектованих тридесет хектара земље оранице, од којих је осам хиљада на црногорској страни.

Рачуна се, да ће ови хидраулични радови стати двадесет пет до тридесет милиона пернера.

Поред користи од саобраћаја, трговине и плодне земље, свијет ће се снасти

оних стањних поплава, од којих страдала чак и Скадар, а које доносе опасну мазарију.

На тај ће начин Скадар на Бојани постати приморско пристаниште, јер ће и веће поморске лађе са Јадранскога Мора моћи долазити под саму скадарску обалу. То је велики морални и економски напредак Арбаније, Црне Горе, Балканског Полуострва и многих пристаништа на Јадранском Мору.

Фијаско побједипаца.

Сарајевска „Српска Ријеч“ своје разматрање о свршеном арбанаском устанку овако закључује:

„Помирење с Малисорима извршило је у врло горким приликама. Стање у царевини веома је жалосно и више нико не вјерује у останак младотурског режима, а падом младотурског режима постаје у земљи општи перед и то ће довести да се страни умјешају дефинитивно у останак отоманске царевине...“

Помирење с Малисорима само је провидан успех. Малисори су успјели да натјерају Турке на попуштање; друга ће племена узети тај примјер, и револуцијама неће бити краја... Црна Гора по мишљењу старотурака успјела је да се постави као пријатељ албанских револуционара за сада и за доцније; да добије концесије на Бојани и Скадарском Језеру, које су обилне економске користи, као што је она једина добила концесије и за вријеме анексионе кризе. Албанци су добили и материјално и морално. Изгубила је само младотурска влада и они губитци извјесно ће се жалосно осјетити на њиховом угледу у земљи и на страни. Њихов успјех за измирење, то је побједа немощних.“

Дипломатска побједа Црне Горе

„Трговински Гласник“ доноси чланак „Словенског Дневника“, који смо ми у прошлом броју нашег листа превели и онда га пропраћа овим ријечима:

„На сваки начин је тако, како је „Словенски Дневник“ рекао: *Дипломатски успјех Црне Горе, успјех је српски, јер је пријатељство, које сад везује многа арбанаска племена за српску Црну Гору најбоље јемство, да ће између Арбанаса и Срба у Турској престати изајамна изребљивања.*“

Највећа турска брига

„Македонија“ доноси допис из Цариграда, који почиње овим редовима:

„Поред свих брига, које су навалиле на владу, највећа јој је била брига Црна Гора, али као да је се од највеће бриге најлакше спасла. Глас, да је са Арбанасима, посредством Краља Николе, постигнут споразум и да престају борбе, овеселио је не само владу него и све остале чињенице овамо. Овдје су као поуздано држали да ће Црна Гора ратовати, а увјерени су били да ће за њом зараговати и све остале балканске државе. Штампана је овамо увијек тврдња, да ће Турска изаћи на крај у рату и са свима балканским државама, али то мишљење нијесу дијелили мјеродавни фактори што су просто зебли од рата и најзад ријешили се, да на сваки начин преко Црне Горе приведу ово питање крају.“

— Барло се жени.

— То значи, да сам ја баш на свадбу по-трефио.

Баба је радосно замахала главом, сигурно ме разумјела.

— Зато је овдје врло весело. Могу ли добити једну чашу воде?

— Воде? То је вода.

— Изврсно. Само донеси воде тамо у дворинте.

— Тамо, тамо! — опет понови баба, и ја изађох.

За једну минуту нам је донијела читаво ведро воде и чашу. Видјевши Симеуна Петровића, она му се ласкаво поклонил. Сад је она на њега гледала љубазно, од како им је поклонно усјеље. И, зашета, у награду за то она га је произвела за барона.

— А, бароне, бароне! — рече она дајући му чашу воде.

— Сватови, сигурно, неће још доћи, — рече Симеун Петровић. — К томе ја није сам позван на свадбу. Идијо да се проше-гамо по мом имању.

Ја сам пристао, и ми смо пошли у шуму. Готово један сат смо ишли по имању мога пријатеља. Симеун Петровић је имао добру фантазију, и код сваког се грма зауставио и означио ми гдје ће што у будуће начинити.

— Овдје ћу ископати дрвље и начинити кућу, овдје ископати умјетно језеро, измјучу стаклене кућнице за пивјеће и још ораницу, даље пивјеће језеро итд.

ПОДЛИСТАК

МЕЂУ НЕБОМ И ЗЕМЉОМ

— И. Кипренски — (2)

— Мени се сасвијем допада. — одговори он — ако се погодимо, ја ћу је купити.

— То значи, ми ћемо одлазити, — рече Јован — треба да буде, то сам исто ја превео бабама по латински, па то су се оне узнемириле и замахале не само рукама, него дјечином коју су држале на рукама.

Довела су кола. Ми смо пошли к њима, да сједимо и да се донесемо до става управитељевог, гдје се требало свршити ријешење о куповини.

Како је чудно, — рече, ником не обраћајући се, Симеун Петровић — овдје је кућа и имање а ниједног пса нема.

— А што би радио? — проговори Јован.

— Како што? Да чува!

— Он нема ништа да чува. Ми немамо ништа. Само би га требало хранити а да не ради ништа.

— Чудни људи, — рекох ја кад смо се сви тројица возили у колима. — Они ништа немају свога. Поно је њихов живот основан на случајностима, и то не на њиховим, него на неким другог. — Ти, Симеуне Петровићу никада се нијеси с њима ни сусрело, а сад желиш купити од њих земљу, од које зависи њихова будућност.

— Како то?

— Ако ти не купиш земљу, они ће живјети у колиби, коју су за себе начинили, и користити се земљом, коју су сами посајали за себе; а ако купиш — они су дужни ићи и тражити другу земљу и правити другу колибу.

— Једи то истина? — упута Симеун Петровић управитеља.

— Да, одговори курландски Нијемац. — Знате ли — они су латини.

И опет је у његовом гласу било неко презрење.

II.

Симеун Петровић је купио земљу. По услову, купац ће платити латинцима за рад и усјеље, које су они посајали. То су били жалосни пошви. У колиби је преостало жита до јесени.

Симеун Петровић је хтио бити великодупан, и оставио им је да беру и да се користе са свим што је било посајано. Тамо је било осам ражи и овса, још кромпира и зелени. Јован је био врло задовољан и хвалио је Симеуна Петровића.

— Свршено. — говорио је он — треба да се иде, али то није кривица господинова, Господин је добар. Он је могао одијети нама и раж и овас и кромпир. А сад је све наше.

Сам Симеун Петровић мислио је себи саградити кућу и приступити к зидању у јесен. Крајем јуна смо још један пут видјели земљу, али је у њега сад било друго гледиште: власника. Ми смо изабрали слободни пејзаж:

ни дан. Послије железнице ми смо се возили у колима и дошли право к колиби. Као и прошли пут овдје није било никаквих животних знакова.

Али је у очи падало, да је дворинте било необично често, а ограда је била ископана на неколико мјеста, свијезим границама брезе и четинача.

— Што је то код њих? »Тројица« да ли је латинска? — обративши се к мени рече Симеун Петровић. Послушај ме, ти се, чини ми се, с њима познајеш. Ићи за мене, моли ме, једну чашу воде, — врло сам жедан.

Ја подох у колибу. У тамном ходнику било је мирно. У кући се није чуло никаква говора. Из тога сам закључио, да тамо нема никог. Да има дјете, сигурно би грајала.

Ја прислушнух, и мени се учини као да се тамо чује некакво коменање: ја отворио врата.

У средини велике собе, у којој бијаше велика руска пећ, стајала је мајка Јованова. У рукама држала је метлу и бриљантно мела даске од собе.

Ту је такођер било све чисто, а углови су били ископани свијезим границама.

— Здраво, баба, — рекох ја.

Баба прекиде рад.

— А, господине, господине!... повика она.

— А гдје је Јован?

— Јован није овдје! — рече она.

— Видим да није, и да никог нема. А Барло?

Из кризе у кризу

— Политичка ситуација у Аустрији —

Политичка ситуација у Аустрији е дана у деп је гора. На управи земље налази се влада, која радије већине у парламенту нема. А једва ако има мјесец дана до састапка парламента. Рад парламента је од значаја. Он има да рјешити два законска предлога, који су у вези, а који ипаче нијесу ни мало позитивни. Има да примени закон о војним реформама око кога утарени сабор жељеве муче, а затим нове изворе прихода, којима ће се повећани војни издаци покрити.

Како ти законски предлози не грпе никаквог одлагања, то влада у напријед мора да буде на чистоту с њима — прије него их и поднесе парламенту да је сигурна да ће продрјети.

Влада те већине нема. Она треба да је тек створи. Али та већина мора да је састављена тако, да ван не не смије бити Чехи. Пошто пото у њен састав морају ући Чеси. Не буду ли они, него остану у опозицији према влади, сигурно је, да од нормалног рада аустријског парламента не може бити ни помена, а још мање од усјешног рјешавања питања што су у парламенту на дневном реду. У краткој влади без Чеха нема рада.

Да се придобију Чеси неће нићи ни мало лакот. Није то због тога што су њихови захтјеви велики и што се не могу испунити, него чистоту зато што узроци њиховог незадовољства леже врло дубоко.

Као први услов њихов биће то, што ће захтијевати да се омогући рад чешког покрајинског сабора. Њихов сабор не ради готово три године због опструкције Нијемаца. А да би се омогућио рад у сабору, потребно је да се Чеси и Нијемци измире. То измирење може бити само тако ако се склопи између њих споразум. Значи, да влада мора постигнути споразум између Чеха и Нијемаца, па да може рачунати на њихову помоћ и нормални рад парламента.

Споразумом чешко-њемачким политичка ситуација би била брзо раздистриена. Извршила би се одмах реконструкција кабинета у духу парламентарног, парламенту би се осигурао рад и послови би ишли редовним током.

То измирење потребно је, да се постигне прије него се парламенст састане. А до састапка парламента дјелати кратко вријеме. У толико ће и теже бити до се до жељеног споразума дође.

Истина влада је и до сада у томе погледу радила. Намјесник чешки књаз Туп у томе је посредовао. Он је чинио све припреме које су потребне да се са преговорима о споразуму чешко-њемачком отпочне.

Али били сад кад је требао да те преговоре поведе барон Гауч изненадно се јавља питање о одступању министра војног и он је принуђен, да питање о споразуму одложи за

доције док се не расправи криза, изазвана демисијом министра војног барона Шенајха.

То је политичку ситуацију у Аустрији још погоршало.

Чешко-њемачки преговори о споразуму одложени су, а влада се налази пред новом кризом.

Од рјешења те кризе зависиће много како ће се развити политичка ситуација, а е тим у вези и како ће даље поћи.

За сада сигурно је, да ће због свега тога сазив парламента бити касније него се намјеравало.

Административни

инспектори у Турској

Позната је ствар, да је имовна безбједност, лична сигурност и благостање народа у Турској сведено на минимум. Са хришћанима се тамо поступа звјерски и немилосрдно и влада такво безвлашће и насиље да му нигде нема равниог. Тамо су чак и сами органи власти толико беситални, да су постали прави злочинци и немилостиво гоне и прште све што им није у вољи. Од тууда се и може појмити што се тамо са Србима тако поступа да су доведени до скогског положаја.

Противу тих звјерстава и насиља узалуд су подизане тужбе и протести. Тамо се очаном стању није могло да стане на пут, јер су злочинци увијек налазили заштите код самих власти, које су често пута та звјерства чак и саме помагале.

Код таквог стања ствари сасвијем је и разумљиво било што је то безвлашће и нагонило поједине или да се одмећу у планине и да сами себе од насиља и зулума штите или да бјегају главом без обзира, напуштајући своја праједовска огњишта.

Негодовање је с дана у дан бујало и расло све више, те се врло често испољавало у разне побуне и устанке, због чега је хаотично стање у Турској бивало све веће.

Сада су и сами турски службени кругови увидјели да то никаквом добру не води и да је крајње вријеме да томе безвлашћу стану на пут и земљу спасу од очигледне пропасти.

Ријешењем владе у Цариграду, установљена су два инспектора за све вилаете европске Турске са седиштем у Солуну. Они су под министром унутрашњих послова а даг им је широк и савремен независан положај од валија, муте-сарифа и кајмакама. Они ће обилазити све вилаете и прегледати све шта раде чиновници у додиру са народом.

Свакоме, ма које народности и вјере био, дозвољено је да се директно обрати на ове инспекторе за све неправде учињене му и од цивилних и од војних власти.

Они ће вршити извиђаје и своје рапорте о свему упућивати директно и одмах министарству унутрашњих дјела у Цариграду, од кога ће исто тако добити и директна упутства.

У изванредним случајевима, могу ови инспектори на своју личну одговорност и сами предузимати извјесне мјере о ко-

од колибе, ништа није нашу пажњу привлачило.

Прошло је пола сата, и изнова се разлијегала вика и топот и већ јасно — пјесма. Ми смо се повинули колиби.

Сва свадбена публика је изашла у дворште. Тамо су производили некакве чудновате покрете. Кад смо дошли поближе, увијерили смо се, да те игре нијесу какве просте, већ сама полка, а затим кадрил.

Играли су Карло и још некакав, мени непознат, дјечак, сигурно од родбине невијестине. С Карлом је била висока дјевојка смеђе косе, огрнута простим огртачем, сигурно је била његова млада жена. А с дјечком је била сестра Јованове жене.

Жене су пљескале рукама и извијале некакву неразумљиву мелодују, а сам Јован, тај солидни домаћин и отац породице, па моје велико чудо, играо је на страни, и чинио ногама некакве чудновате фигуре, вичући и пљескајући рукама. По свему томе могло се закључити, да он није тријезан.

Ми смо дошли сасвим близу. Чим нас је видио, Јован је прекинуо своје пљескање и, како ни у чем није био тријезан, упутио се к нама потпуно неправилним корацима.

— Здраво, здраво... У нас је свадба... Карло се жени. Гледајте како је весело!... Уђите у кућу, да једете што. Молим! Иначе ће те ме увриједити.

Ми нијесмо хтјели Јована увриједити и пошлти смо у колибу. У то вријеме, кад смо

јима ће накнадно обавијестити надлежно министарство у Цариграду.

Ако ови административни инспектори буду хтјели, они могу за сређивање унутрашњих прилика учинити много и олакшати тешко и очајно стање народа, који грца и превија се под зулумима и насиљима.

До држања њиховог зависиће све т. ј. ако се у истини ови административни инспектори уведу, пошто Турској није никаква ријеткост, да се данас учини једно, а сјутра са свијем друго, да се данас поставе, а сјутра укину.

Изборни компромис у Хрватској

— Идеја о груписању странака пропала —

Сабор Хрватске и Славоније није још распуштен, а још мање су нови избори одређени, па опет зато све странке предузимају припреме за нове изборе. Сви знаци говоре, да ће до избора доћи и како се боје да се не изврши препад, све странке се спремају за изборе како не би биле изненађене.

Како Бановини пријети опасност од угарског утицаја, то се прво настојавало да се поведе одлучна борба против бана и угарских најамника. Да би се то постигло, настојавало се да се између свију странака постигне изборни компромис како би се све странке приликом нових избора нашле на једној страни против бана и његових кандидата. И у том правцу поведени су преговори, који, на жалост, нијесу уродили плодом. Преговарали су најприје праваша, који су сад опет уједињени, са Радићевом селачком странком. Али су преговори остали без успјеха. Исти је резултат био и у преговорима праваша са коалицијом. То се у осталом, могло и очекивати, јер кад се праваша с Радићевцима нијесу могли споразумјети, између њих и коалиције био је тај споразум још тежи.

Показало се приликом тих преговора, како то коалициони листови износе и тврде, да су и Радићева странка и хрватско-српска коалиција били на висини свог патриотског задатка. Праваша су се, веле, показали крајње искључивим, и за цијело вријеме преговора опажало се да њима није стало толико до тога да се сруши један режим, који је кроз и кроз антихрватски, колико до тога да они постану владајући мјеродавац фактор. Ово друго било им је главно, оно друго споредно. Такво њихово држање није, у осталом, никога могло изненадити. Праваша никад нијесу волили дружињу политику. Најмање се од њих могло очекивати да се оставе жеља за влашћу сад, када су се под утицима обећања бечких клерикала, који ономад образоваше лигу за остварање једне велике Аустрије, једне централистичке и католичке Аустрије, предавали највећим падама и у ображењу да су они, и само они, једини носиоци хрватске мисли.

Ушљед таквог држања ових бечких мисионара пропала је, веле, идеја о изборном компромису, а томе се бан Томашевић само може радovati.

И кад је све то тако, онда и није никакво чудо што у Хрватској и Славонији свашта бива.

ми пролазили дворштем, пљескање и пјевање се преклупило, сигурно из обзира према нама.

У колибу, за Јованом, ушао је солидни постарији брат латиш и представио нам се као отац певјестин.

На дрвеном столу, покривеном бијелим платном, били су постављени тањира, виљушке и пожеви, све врло просто, али у вишем степену културе. У тањирима је било хљеба, меса, сира, и неке крупне пљоснате крафне од црног ржаног тијеста. Ту је била и здјела са млијеком.

Ми смо сјели за сто и погдјешто окусили.

— Чудно, — као у шали рекох ја, обрадивши се к Јовану: — свадба а нема ракије... Као да сте је већ сву попили?

— Не, — рече Јован: — ми немамо ракије. Ми њу не пијемо. Руси пију ракију а латиши не... Бива и међу нама. Ти су пјанице. А ми не пијемо.

— А, међутим, кад сте ви играли, Јоване, ја сам помислио, да ви нијесте тријезни. Ви све такве шаде правили ногама.

— Не, то је само тако. То је од тога, што сам весео. Карло се жени дакле је и весело!

— Што, зар Карло неће више живјети с вама?

— Не, како је могуће. Сад је Карло човјек. Он ће себи градити аренду, и саградити кућу. Како бисмо заједно? Ми имамо

Улицу против колере.

Улицу, 5. августа

На основу многобројних наредба од стране надлежних власти, ради предузимања предострожности за сузбијање колере, сада се проводи кроз цијелу земљу са највишом пажњом и озбиљним настојавањем најстрожији надзор, да влада примјеран ред и поредак.

Поводом тога поведена је и у нашем Улицу озбиљна пажња како би се што боље варош привела чистоћи, коју је врло тешко учинити, јер наша варош није као друге модерне и нове вароши, већ таква и у таквом положају, да се бојати и осим колере од болести; но ради што бољег и чистијег уређења овдашње управне власти мјесто једне обичне санитарне комисије 18. јула ов. год. одредиле су поред раније састављене комисије, још 4 одбора за четири варошке махале, у које су одборе, поред кметова односних махала, ушли и сви општински одборници, на челу којих је мјесни љекар, и већ врше одређену им дужност.

Како се види, варош, и ако по мало, сваког дана опет изгледа много чистија, а нарочито у пошљедње вријеме, кад и поједини представници општинске власти, и поред толико комисија, пролазе кроз варош, иза чијег пута биће без сумње мало чистије; јер могуће да ће сваки кривац осјетити то путовање по шнагу, ако не онолико колико саме наредбе захтијевају, али опет биће у оншту корист.

Ових дана видимо гдје се поправља нека кућа изван вароши на врло подесном мјесту ради употребе у случају колере; но како је ове године до сада Богу хвала здравље становништва наше вароши као икада повољно, опет се надамо, да од колере немамо нити ћемо имати икакве опасности.

Божјом помоћу, енергичним заузимањем позваних и послушноћу нашег народа, колери нека је кућа далеко, а нашем народу здравље.

М.

Шпијун у американској војсци

— Дјевојка оптужује војника као шпијуна —

Вашингтон, 26. јула

Још једно сензационо откриће, које је изазвало у војним круговима силно узбуђење!

Узрок узбуђењу је брзојав, што је стигао од капетана Жамес Д. Ватсона, официра у Индианаполису, који прима регруте. Ватсон јавља, да ће прибавити доказе, којима се војник Џорџ Петерс, од 135. компаније обалне артиљерије, сада у Форт Тотену, оптужује, да је био шпијун у служби аустријске владе.

Капетан Ватсон уједно јавља, да ће послати писма, што их је Петерс писао дјевојци Клари А. Дир, из Кентики, која и оптужује Петерса, да је шпијун. Чин је брзојав стигао у Вашингтон, ратно одређење је издало налог заповједнику Форт Тотену да поведе истрагу.

Официри ратног одјељења се не боје Аустрије, ако је она и упућена у војничке америчке тајне на граници, али би могле информације, ако их Петерс заиста послао Бечу, доћи у шакe којој дру-

жене. А зар могу жене заједно живјети? Оно би сјутра једна другој пос откинула.

— А, гдје сте их вјенчали, Јоване?

— Ту недалеко, двадесет врта, њемачки посјед. Тамо је пастор. Он их је вјенчао. Ми смо лугерани, код нас пастор вјенчаје. По, идите, па играјте. Ја ћу се опет навикнути пјаним... Ха—ха—ха... А то од тога јер сам весео... Карло се жени!

И кроз пет минута, сједио сам са Симеуном Петронићем на клупи у дворштем и гледали како озбиљни Јован, под сопственом пјесмом неке чудновате мелодије, пијан од млијека и од знања, да му је весело, јер му се Карло жени, чинио ногама неке потпуно неправилне и никаквом геометријом неправилне фигуре.

Када сам погледао на Карла, који је са сазнањем велике важности момента, играо полку и кадрил с озбиљним и важним лицем знајући да му је код куће његова млада жена, — то се мени вјерно у глави представљало, да ће кроз седам година и он као и Јован имати множицу дјете и преносити их с једног мјеста на друго с јадним скробом, а послвије тога, кад га истјерају с прве, и он ће, као и Јован и његова дјеца и сви латиши, увијекено говорити с цупим правом и врло истинитим!

Ми немамо ништа.

Превео с руског Ђорђе М. Радловић

гој велевласти. Ако је оптужба против Петерса истина, ратни департаман држи да је више него сигурно, да Аустрија посједује информације о свим војничким америчким ратним тајнама у Њу-Јорку, па би Њемачка, врло лако могла доћи до тих информација. У Вашингтону одлучише, да воде истрагу до крајности.

Ово је први случај шпијунаже, што се догодио како је прошао нови закон у пошљедњој конгресној сједници. По овом закону, сваки онај, који настоји дознати тајне народне одбране, кажњава се глобом од 1000 дол. или тамницом од једне године дана, или обоје. Ко пак доставља информације о народној одбрани било којој страни држави, има се казнити тамницом од 10 година.

Џевоика К. А. Дјер, из Кентуки, која је Ватсону под заклетвом оптужила војника Петерса тврдећи да је био шпијун у аустриској служби, отпутовала је у Чикаго и обежала да ће прибавити више доказа против Петерса.

Колонел Стронц, заповједник Форт Тотена, каже да није примио никаквог налага, који би се односио на војника Петерса и да Петерс није ухапшен, нити ће бити док не стигне налог. Стронц изјављује, да је Петерс пет година у америчкој војничкој служби и цијело је вријеме био један од најбољих војника, па он држи да оптужба против њега није истинита.

Кратке вијести

Реконструкција аустриске владе. „Упиот“ прашка има телеграм из Беча, да ће се реконструкција, аустриске владе извршити 21. августа. Ко зна, можда је ово празно нагађање.

У спомен руских морнара. У присуству руског цара, грчке краљице и адмиралитета у Петрограду је освешћена нова црква што је подигнута у спомен погинулих мринара руских у руско-јапанском рату.

Пожар у фабрици. Из Петрограда јављају, да је у Јарославу у фабрици железничких вагона букнуо пожар, који је уништио све фабричке зграде.

Осјечка опера у Биограду. Осјечка опера долази у Биоград ради гостовања Она ће гостовати од 12. ов. м. до 2. септембра.

Дневник

Нашљедник на Ловћену. Главни инспектор наше војске Његово Височанство Нашљедник био је ономат по подне на Ловћену да прегледа војску која се сада тамо налази у својем лјетњем логору. Њ. Краљ. Височанство Нашљедник извезао се на Ловћен на аутомобилу, праћен од дворског љекара г. д-ра Перацића и својега ордонанса поручника г. Краљевића. Чим се појавио у логору, Нашљедник је био поздрављен од официра и војника бурним клицањем. По томе је Нашљедник, окружен свијема официрима и пратњом, прегледао сав логор и код свијех војника распитивао се о њихову здрављу. Том приликом Нашљедник је савјетовао војнике, како им се ваља чувати, препоручујући им да буду обазриви у пажњи наспрам својега здравља, нарочито сада кад одасвуда пријети опасност од колере, и да у томе погледу најсавјесније шљедују наредбама својих старјешина и поукама љекара. Нагласивши, да су предузете најопсежније и веома оштре мјере противу уношења колере у нашу државу и њенога ширења, тако да је од исте искућена опасност, Нашљедник је за тијем изјавио своју радост, што војнике види у одличном здрављу и расположењу. Г. командир Бећир, команданту батаљона који сада логорује на Ловћену, Његово Краљ. Височанство топло је захвалио на реду и одличном стању, у којем се налази војска, препоручивши како њему тако и официрима да и даље најсавјесније пазе, да војници буду вазда задовољни и да не оскудијевају ни у чем, што је у вези са њиховим здрављем, његовањем и добрим држањем. Похваливши одлично држање војника, који су били особито пријатно дир-

нути појавом свога Главнога Инспектора у својој средини, Његово Краљ. Височанство Нашљедник топло се опростио са господом официрима и цијелом војском на Ловћену, испраћен од војника и официра бурним клицањем.

Вечерња забава. Њихова Краљ. Височанства Нашљедник и Нашљедница давали су синоћ у башти својега Двора забаву, на коју је било позвано много отмијених званика. Гости су провели до поноћи уз свирку војне музике у лијепоме спорту скетингу.

Измјене у Влади. Јуче је извршена реконструкција владе г. д-ра Томановића. Предсједник је владе г. д-р Томановић, али без портфеља. Министар Иностр. Дјела г. Душан Греговић, Министар Војни г. бригадир Ј. Вукотић, Министар Правде и Заст. Министра Просвјете г. Мило Дожић. На челу Министарства Унутр. Дјела остаје и на даље г. Марко Ђукановић, а на челу Министарства Финансија и Грађевина г. Филип Јерговић.

Шеф Војничке Куће. Г. бригадир генералађутант Митар Мартиновић, министар војни на расположењу, постављен је опомат указом за шефа Војничке Куће Његовог Величанства Краља. Овоме постављењу искрено се радујемо и срдечно честитамо г. бригадиру Митру, који се као одличан официр велике спреме и опробан родољуб са врлинама одријешена војничкога карактера стално показивао достојан својега имена у беспријекорној служби Пријестолу и Отаџбини.

Црногорска химна у Италији. Талијански лист „Curiere della Sera“ што излази у Милану доносиће како је рођен дан Краљице Јелене прослављен у цијелој земљи врло свечано, а нарочито у Ракоњићи, гдје се налази сада краљ и краљица, описује свечаности у Ракоњићу и истиче да је на пијаци свирала музика и црногорску химну, која је била бурно поздрављена.

Отпутовао на одсуство. Г. Милан Рамадановић, в. д. начелника министарства унутрашњих дјела, отпутовао је у понедељак у Цариград на једномјесечно одсуство.

„Балканска Царица“ у Њу-Јорку. Сад у суботу отворено је у Њу-Јорку српско народно позориште, које стоји под управом Л. Поповића, б. члана Н. Позоришта у Биограду. Отварање овог новог српског позоришта извршено је представом „Балканске Царице“, драме у три радње од Николе I.

„Пијемонт“. Под тијем називом у Биограду ће почети излазити од 21. ов. мјес. велики политички дневник, којем ће главни програм бити: неуморна агитација за југословенску идеју и за потпуну националну и вјерску слободу и аутономију свијех балканских народа. Ако се тај лист буде вјерно држао таквога програма, наше ће симпатије вазда бити на његовој страни.

Споменица. Као што нас из Подгорице извјештавају, читаоница на Дукљи изабрала је одбор, коме је стављено у дужност да састави споменицу пок. Војводи Михаилу Нишину Вучинићу, што је за сваку похвалу, јер ће се тако најбоље прикупити грађа за нашу историју. Одбор на овој споменици већ у велико ради тако, да ће се она ускоро дати у штампу. Овом приликом напомињемо, да су прије „Биоградске Новине“, а ту неки дан и „Браник“ донијели опширан чланак о пок. Војводи Михаилу.

Колера. Због колере, која се појавила и у Сјадру и Медови, и са-

те је стране затворена граница према Турској. Предузете су најоштрије мјере, којима најбрижљивије руководи сам Министар унутр. дјела г. Марко Ђукановић, који је уложио сав труд и бригу да се та опака и опасна зараза не би унијела у нашу земљу. На Ловћену је колера у војничком логору потпуно угушена. Два случаја, која су се појавила седамнаести дан по одласку војске са Цетиња на Ловћен, сматрају се као изолисана и од њих неће бити никакве опасности. Бечки љекари стручњаци изјављују да је опасност од колере отклоњена, разумије се, буду ли и даље на снази мјере, које су противу ње предузете. Они се веома похвално изражавају о брзини и оштрини, којима су наше власти одмах у почетку ступиле у борбу са колером.

Бирачки спискови. Управа општине вароши Цетиња издала је ову објаву: Сходно чл. 18. закона о избору народнијех посланика извјештавају се становници вароши Цетиња, да је готов бирачки списак за бирање народног посланика за изборну варош Цетиње, и да је у списку, који се у канцеларији Општинског Суда налази и који се сваког дана у канцеларијским часовима може прегледати, уведен сваки правни бирач из подручне општине, о чему се може сам лично увјерити. Само уписани у списку имају право гласа на дан избора, те ако је, случајно, који правни бирач изостављен, или, пак, који нема право, уписан, то нек се заинтересовани сходно чл. 19. поменутог закона пријави у канцеларији Општинског Суда ради односне исправке и даљег поступка, јер последије 25. овог мјесеца неће имати право на исправку.

Путници. Лијепо вријеме све више намамљује путнике са стране у нашу земљу, који посведневно у врло великом броју долазе на Цетиње. У пошљедње вријеме било је врло много путника са стране, од којих је већи дио био из Чешке.

Колера се шири

Опезаност према заразним болестима

У нашем сусједству колера се нагло шири. Нарочито је велике размјере узела у Турској, одакле долазе извјештаји, да немилостиво коси жртве чак и у нашој непосредној близини.

Зато треба бити на опрезу од ове опаке заразне болести. Мјере предохране нијесу ни мало тежке и зато се најважнијих правила можемо врло лако придржавати.

Предохрана

1. Да би сачувао себе и своју околину од заразних болести труди се, да си увијек што више чист. Најбоља предохрана против заразних болести је често прање и купање. Ово нека нам је

нарочита дужност тамо, гдје се много понављају заразне болести.

2. Непирај уста што чешће, особито пред спавање.

3. Пази да цјепне марамице или друго рубље, а нарочито дјеча, не употребљују други.

4. Постарај се, да ти се у стану ваздух увијек обнавља и да у просторије, гдје спаваш и станујеш, продире што више сунчаних зрака.

5. За вријеме заразе буди умјерен и живи по правилима.

Дезинфицирање

6. У собу, гдје су смјестили болесника, смије ући само чељаде, које његује и љекар. Ако нема довољно просторија, најмањега је болесника пренијети у болницу.

7. Све што је дошло у додир са болесником, треба дезинфицирати прије него што се изнесе из собе. Ово особито важи за рубље и за дучевине болесникове као бљувотине, пљувачка и т. д. (упореди са 11. и 13. тачком).

8. Чељаде, које његује, нека сваком приликом опере руке, кад год дође у додир са болесником или постељом његовом, и то нека опере у раствору лилола од 2%, или у раствору сублимата од 1 хиљадине (1 сублилат настила растопањена у 1 литру воде). Треба избјежавати, јер је врло опасно, јести или пити у соби болесниковој. Као одјело за његовање најбоље је онако, које се лако пере, или најмање велика кећеља, која се такође лијепно пере.

9. Под у соби болесниковој нека се дневно најмање једанпут мокром крпом очисти (а не метлом).

10. Бори се против онога рђавог обичаја и празновјерице, да болесника не треба сваки дан чистити и прати врућом водом. (Када мијењаш рубље болеснику, прво га утриј).

11. Употребљено рубље треба више сахати киселини у кориту, које треба да је у соби болесниковој; у кориту треба да има 3%-не калијево сапун-растојине (150 дијелова калијево сапуна са отприлике 5 литара воде).

12. Када болесник оздрави, треба га окупати у топлој сапунавој купци или му тијело треба бар топлим сапуњавом водом опрати.

Зараза у кући

13. Употребљаване предмете и собу треба добро дезинфицирати. Све, што издржи топлиноту кључале воде и што се може кувати (рубље, прибор за јело и т. д.) најопозданије се на овај начин да ослободити од клица болести. Кључалој води треба додати мало соде.

14. Ноћни судови, пљувачонине и т. д. дезинфицирамо, ако употребимо 3%- сапунски раствор креозола (2 $\frac{1}{2}$ дијела сапунског креозола 2 $\frac{1}{2}$ дијела калијево сапуна на 100 дијелова воде).

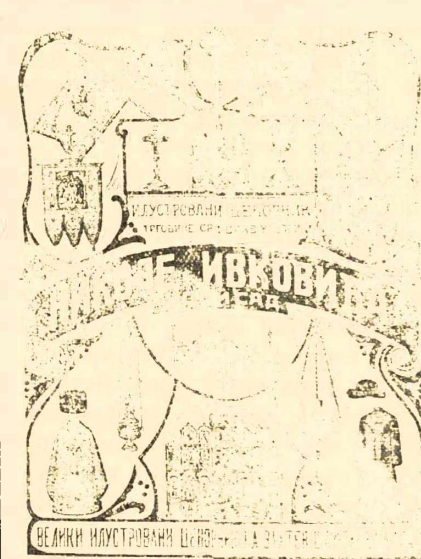
15. Запљани собни подови, зидови и друго дезинфицирају се тако, ако се употребити раствор калијево сапуна (Види 11. тачку).

16. Све, што се не може довољно дезинфицирати, бацамо у ватру: предмете од мање вриједности, сламу, јастуке, напунене маховином и т. д.

17. Да бисмо добро могли дезинфицирати болесничке собе, постеље, одјело, обратимо се — ако је могуће — стручном љекару.

18. Не дај се завести којекаквим манипулацијама, као што је на пр. штрицање карболом или сагоривањем сумпорних пантыка, мислећи, да је то довољно. Ово је с једне стране недовољно, а с друге опасно, особито онда ако се тијем још занемари чистоћа.

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА И ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ НИКОЛЕ ИВКОВИЋА у НОВОМ САДУ

Позната је да нема конкуренције, у јефтиним ценама, а још мање усавршено доброј изради црквених утвари, а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, крстова, кандила, полијелеја (ћока), плаштаница, кивота, свећњака, путира, пјетохљебница и икона у свима могућим врстама за цркве, домове и т. д. све што у ову страну спада. Иконостасе израђујем тачно по плану на потпуно задовољство мојих црквених муштерија. У плановима имам велики избор.

Свештеничке хаљине израђујем сасвим тачно и добро, то јамчи моја дугогодишња пракса. Шешира, камилавки и пана сева имам увек извјешњи избор.

НАРУЧБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО И ОДМАХ

Адреса за писма и наручбе:
Nikola Ivković, Ujvidék (Novi Sad) Ugarska